

Wat doe je als je kindermishandeling vermoedt?

‘Zorg dat jij de kinderen wél een veilige haven biedt’

Dat je bij vermoedens van kindermishandeling moet ingrijpen, daar is iedereen het over eens. Maar hoe kun je dat het beste doen? Het staat in de nieuwe meldcode kindermishandeling die vanaf volgend jaar in de kinderopvang verplicht is. KIDDO zet alvast de antwoorden op veel voorkomende vragen over kindermishandeling op een rij.

Kindermishandeling komt veel voor. Uit cijfers van de overheid blijkt dat in Nederland jaarlijks meer dan 100.000 kinderen van nul tot achttien jaar er het slachtoffer van zijn. Dat is gemiddeld een kind per schoolklas van dertig kinderen. Ook sommige kinderen van kindercentra hebben er dus mee te maken. Misschien wel kinderen uit jouw groep. Reden waarom het belangrijk is dat je het herkent als een kind slachtoffer is én dat je iets doet om hem te helpen.

1 Hoe herken je kindermishandeling?

Heeft een kind vaak onverklaarbare blauwe plekken, wonden of zelfs botbreuken? Dan zal er al snel een alarmbelletje bij je gaan rinkelen. Maar wees alert: mishandeling is lang niet altijd zichtbaar. Regelmatig terugkerende, ernstige luierslag kan wijzen op verwaarlozing. Dat is ook een vorm van mishandeling. En dan bestaat er ook geestelijke en seksuele mishandeling. Hoe herken je die? De aller-, allerbelangrijkste aanwijzing is je eigen ‘niet-pluisgevoel’. Dat zegt orthopedagoog Ellen Lisa van Woerden. ‘Dat je denkt: Dit is niet normaal voor een kind van deze leeftijd. Zodra je dat denkt, moet je iets gaan ondernemen.’ Dat vindt ook orthopedagoog en adviseur

Gladys Nede van de CED-groep. ‘Kinderen zijn van volwassenen afhankelijk. Wordt dat vertrouwen thuis of elders geschaad, dan is het belangrijk dat kinderen ergens anders, bij jou op het kinderdagverblijf of de bso, wél terecht kunnen. Dat jij ze die veilige haven wel kunt bieden.’

2 Maar hoe bewijs je dat ‘niet-pluisgevoel’?

Kindermishandeling kun je niet altijd bewijzen. Wat je wel kunt doen: voor jezelf op een rijtje zetten wat je precies bij een kind ziet en op welke dagen. Dat bespreek je vervolgens met je collega’s en je leidinggevende. ‘Deel je zorgen’, zegt Ellen Lisa. ‘Om bevestigd te krijgen dat je zorgen terecht zijn. En om advies te krijgen over de beste aanpak. Als je wilt, kun je daarvoor ook het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK, zie kader) bellen. Een advies zal zijn: ga met de ouders praten.’

3 Praat je ook met het kind, als hij al wat ouder is?

Een goed idee, vindt Ellen Lisa. ‘Veel kinderen hebben het gevoel dat ze hun ouders verraden als ze erover praten. Maak ze duidelijk dat praten nooit verraad is, dat ze op die manier juist wat aan de situatie kunnen doen.’ Je kunt verwijzen naar het gratis telefoonnummer van de Kindertelefoon (0800-0432) of de website www.kindertelefoon.nl waar ze anoniem kunnen chatten. Wat je niet kunt doen: beloven dat je er met niemand over zal praten, want dan kan er geen hulp op gang komen. ‘Wel kun je beloven dat je niets doet zonder het kind te informeren.’ Vertel ook welke stappen je neemt en hoe je het met de ouders wilt gaan bespreken. Of wat het AMK gaat doen als het tot een melding komt. ‘Vaak geeft dat genoeg vertrouwen. En dat is nodig om hulp op gang te kunnen brengen.’

4 Hoe pak je een gesprek met de ouders aan?

Vermijd het woord mishandeling. Beschrijf wat je ziet en zeg dat je je zorgen maakt. Zoals blauwe plekken, dat het kind elke dag met een vieze luier op het kinderdagverblijf komt en andere tekenen die niet passen bij een goede opvoeding. Ellen Lisa: ‘Bijna alle ouders willen het beste voor hun kind, ook ouders die hun kind mishandelen of verwaarlozen, wat ook een vorm van mishandeling is. Betrek ze daarom bij de opvoedingstaak die je als pedagogisch medewerker hebt, zodat de ouders zich ook echt betrokken voelen.’ De volgende stap: luisteren naar wat ze te vertellen hebben. Misschien ervaren ze het opvoeden als een last, om wat voor reden dan ook. ‘Ga mee in dat verhaal’, zegt Gladys. ‘Hoer het aan, bevestig hoe zwaar het voor ze is en vraag door.’ Misschien hebben ouders niet door dat ze een vorm van mishandeling plegen als ze hun kind in vieze kleren en zonder ontbijt naar het kinderdagverblijf brengen. ➤

Verplichte meldcode kindermishandeling

Om iedereen die met kinderen werkt te helpen bij het signaleren en tegengaan van kindermishandeling en huiselijk geweld, wil de overheid dat elke organisatie daarvoor een meldcode heeft die voorschrijft hoe je moet handelen. Als de plannen doorgaan, is het hebben van zo’n meldcode per 1 januari 2012 verplicht voor alle kinderopvangorganisaties, maar ook voor scholen en andere instellingen waar met kinderen wordt gewerkt. Zo’n meldcode moet in ieder geval de stappen bevatten die ook Ellen Lisa en Gladys noemen: het in kaart brengen van de situatie, overleggen met collega’s en eventueel het AMK, een gesprek voeren met de ouders en vervolgens afwegen wat er moet gebeuren en al dan niet een officiële melding doen.

Wat is het AMK?

Het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, kortweg AMK, is dé instantie waar iedereen met vragen, zorgen of meldingen over kindermishandeling terecht kan. Bij een melding gaat het AMK over tot een onderzoek. Medewerkers van het AMK kunnen er bovendien voor zorgen dat een gezin hulp krijgt, maar ook dat het, als dat nodig is, aan de Raad voor de Kinderbescherming wordt overgedragen. Ook kunnen ze aangifte doen als de veiligheid van een kind in gevaar is. Het AMK is onderdeel van de Bureaus Jeugdzorg. Meer informatie vind je op: www.amk-nederland.nl.

Waarom geen meldplicht?

Met de komst van de meldcode is er nog geen meldplicht. Je bent dus niet verplicht om bij vermoedens van mishandeling ook echt een melding bij het AMK of het Steunpunt Huiselijk Geweld te doen. Zo’n melding leidt altijd tot een onderzoek in het betreffende gezin (zie kader). Is het niet beter als die meldplicht er wel komt? ‘Sommige mensen zullen wellicht eerder tot actie overgaan als het melden van kindermishandeling verplicht is’, zegt Gladys. ‘Maar als de meldcode goed werkt, iedereen hem goed gebruikt, dan is een verplichting helemaal niet nodig.’ Overigens heb je wel degelijk een meldplicht als je weet dat een collega kinderen mishandelt.

'Bijna alle ouders willen het beste voor hun kind, ook ouders die hun kind mishandelen'

Ellen Lisa van Woerden, orthopedagoog

5 Als je graag een collega bij dat oudergesprek hebt, kan dat dan?

Ja, dat is zelfs verstandig. Als je ouders uitlegt dat je met hen een oplossing wilt zoeken, gaan dit soort gesprekken meestal goed. Maar het kan ook anders gaan. 'Met sommige ouders is het lastiger communiceren, en van tevoren is dat soms moeilijk in te schatten', zegt Ellen Lisa. 'Het is dan prettig als je er niet alleen voor staat.' Gelukkig komt het weinig voor, maar soms heb je te maken met ouders bij wie je eerder hebt meegemaakt dat ze agressief kunnen reageren. Schakel in zo'n geval de wijkagent in en vraag hem om tijdens het oudergesprek in het gebouw aanwezig te zijn voor als het misgaat.

6 Stel: ouders geven inderdaad toe dat ze hun kind regelmatig slaan. Wat dan?

Vraag hun: 'Wat kunnen we doen om dit te voorkomen?' Ellen Lisa: 'Want de mishandeling moet stoppen, en jij als professional mag dat zeggen.' Door over 'we' te spreken, laat je bovendien blijken dat de ouders en jij een gezamenlijke taak hebben. Informeer hoe ze tegenover hulp van buitenaf staan en verwijst ze bijvoorbeeld naar een opvoedingssteunpunt in de buurt of naar Bureau Jeugdzorg. Leg uit dat ze ondersteuning in de opvoeding kunnen krijgen, dat ze er niet alleen voor staan. En maak een afspraak voor een vervolgesprek, waarin ouders vertellen hoe het verder gaat. Hebben ze al hulp gezocht?

7 Hoeveel vervolgesprekken moet je met ouders hebben?

Ouders laat je niet hulpeloos achter. Een of twee vervolgesprekken zijn daarom belangrijk. Vooral als de kinderen voorlopig nog bij je blijven. 'Daarna merk je vanzelf aan de kinderen of die gesprekken zin hebben gehad, of de situatie is verbeterd', zegt Gladys. Verder reiken je mogelijkheden als pedagogisch medewerker niet. 'Jij bent er voor de begeleiding van kinderen. Voor de begeleiding van deze ouders ben je simpelweg niet opgeleid. Hun zorgen en problemen gaan je taak nu eenmaal te boven.' Je leidinggevende zou nog wel een gesprek met de ouders kunnen hebben als jij je zorgen houdt en kan eventueel het AMK inschakelen.

8 Wat doe je als ouders ontkennen dat er iets met hun kind aan de hand is?

Wat je in ieder geval niet moet doen: het daarbij laten. Ellen Lisa: 'Ik hoor wel eens van professionals die zich in zo'n situatie mach-

telos voelen. Maar wie zal zich het meest machteloos voelen? Het kind natuurlijk. En jij moet daar wat aan doen. Zeg tegen de ouders dat je je zorgen blijft houden en dat je daar iets mee zal doen.' Bespreek met je collega's de aard en de ernst van de situatie. Delen zij je zorgen, neem dan contact op met het AMK en maak er in overleg met medewerkers van het meldpunt eventueel een melding van, zodat zij actie kunnen ondernemen. ◀

Trainingen aanpak kindermishandeling

Om je bekend te maken met de meldcode kindermishandeling, zijn er trainingen waarin je leert hoe je mishandeling kunt signaleren en hoe je dan het beste kunt handelen. Ook word je getraind in het communiceren met ouders. Ellen Lisa van Woerden van de Praktijk voor Opvoeding Zoetermeer en Gladys Nede van de CED-groep geven dit soort trainingen. Je vindt hun gegevens en die van andere trainers op de website van de Landelijke Training Aanpak Kindermishandeling www.ltak.nl

'Kijk verder dan signalen'

Steeds terugkerende blauwe plekken en botbreuken zijn duidelijke signalen die je 'niet-pluisgevoel' activeren. Maar zou het niet veel handiger zijn om een lijst met alle mogelijke signalen te hebben? 'Het gevaar van een signalenlijst is dat je op individuele signalen gaat letten, die niet op kindermishandeling hóéven te wijzen,' zegt Ellen Lisa. 'Het is veel belangrijker dat je verder kijkt dan het signaal, dat je bijvoorbeeld in gesprek met de ouders hoort wat er speelt in het gezin. Dat gesprek kan een bevestiging zijn van je vermoedens of neemt je zorgen juist weg. Een kind kan een heel kwetsbare huid hebben, waardoor hij vaak luierslag heeft. Misschien staat moeder juist op het punt daarmee naar een kinderarts te gaan.'

DE REDDING
EERSTE HAZERSWOUDSE
BAKFIETSBOUWERIJ

SPECIAAL VOOR KDV EN BSO:

Praktisch en betrouwbaar,
economisch en veilig
groen en leuk!

Bel 0031 650880290 of kijk eerst even op deredding.nl

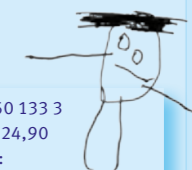
KIJK, LUISTER EN BEGRIJP

Jonge kinderen opvoeden volgens de Gordon-methode

Jantine Peters

ISBN 978 90 8850 133 3
192 pagina's | € 24,90
Bestel online op:
www.swpbook.com/1320

Kijk, luister en begrijp is een inspirerend boek voor ouders en andere opvoeders die nog beter willen leren omgaan met jonge kinderen.

Jantine Gerda Peters (1962) is orthopedagoog en erkend Gordon-trainer. Ze heeft 25 jaar ervaring met het begeleiden, trainen en adviseren van ouders en andere opvoeders.

Uitgaven van Uitgeverij SWP zijn verkrijgbaar in de boekhandel
Postbus 257 / 1000 AG Amsterdam / T. 020 330 72 00 / F. 020 330 80 40
swp@mailswp.com / www.swpbook.com

Nieuw: speelhuisjes 'Nursery Gym'.

Kijk ook op:
www.communityplaythings.co.uk

mercurius
art makes sense

Mercurius • Esp 215 • 5633 AD Eindhoven • t: 0031 (0)40 264 58 00 • e-mail: info@mercurius-international.com